

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Kulturmozgalmak a F. M. K. E. körében.

A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület vezetősége rendes szokásához híven minden évben beszámol az egyesületi évkönyvben azokról a kulturmozgalmakról, melyeket az egyesület vezetett és irányított, vagy a közeli jövőben megszervezni szándékozik. Rajzot állt a közönség szeme elé a jelenről és programot ad a jövőre nézve.

Az ez évi, 1904/5-iki évkönyvben az egyesület jelen működését illetőleg adatokat és ismertető jelentést olvasunk az óvodákról, a könyvtárak, daloskörök és ifjúsági egyletekről. Az óvodákról az évkönyv nagy elismeréssel nyilatkozik, kiemelve azt, hogy azok magyar nemzeti hivatásukat buzgón és lelkiismeretesen teljesítik. Igaz, ez tulajdonképpen önbírálat, de nincs okunk kételkedni annak tárgyilagosságaiban, mert elvégre is a vezetőség az egyesületi intézményekkel szemben jogosan gyakorolhatja és köteles is gyakorolni az ellenőrzés tisztjét, s ebből kifolyólag köteles az egyesületet és a közönséget az intézmények működéséről tájékoztatni. A míg a vezetőség az egyesület bizalmát bírja, addig tájékoztató közléseinek hitelt adni, az egyesületi közönségre nézve erkölcsi kötelesség.

Elhisszük ennél fogva, hogy az óvodák dolga rendben van és örülünk, hogy a vezetőség, belátva azt a szerves összefüggést, mely az egyesület rendeltetése és az ifjúság iskolai oktatása között létezik, határozottan szakított azzal a káros irányzattal, melynek kifejezetten az volt a célja, hogy az egyesület az óvodákat lerázza magáról, mint valami kelletlen terhet és könnyebben művelhető területen igyekezzék befolyásának és erejének érvényt szerezni. A rögtörés munkájának az abbahagyása lett volna ez, de a ki rögtöt nem tör, az hiába vet, gyomlál, öntöz, és hiába akar aratni.

A könyvtár — szervezés terén az elnökség a mult közgyűlés óta ujitást kezdeményezett, a mennyiben a magyarosítás célját szolgáló könyvtárak olvasó közönségének sorába bevonta a honvéd legénységet. Ehez képest a nyitrai honvéd gyalogezrednél már föl is állította a legénységi könyvtárát, s ugyanezt tervezi Léván, Besztercebányán és Balassagyarmaton. Az elnökségnek ezt a kezdeményezését csak helyeselni tudjuk, mert úgy véljük, hogy azon helyek között, melyeken az egyesület könyvtárakat létesített, úgyszólván egyedül csak a kaszárnyák azok, a hol az ilyen könyvtárak rendeltetésüknek megfelelőhetnek.

Ifjúsági egyesületek, műkedvelő társaságok, dalos és zeneegyletek alakítását, melyeket szintén nyomatékka emel ki az évkönyv, ha nem is tarthatjuk alapvető munkának, még sem tagadhatjuk meg tőlük a célhoz segítő hasznosságot. Az ezekre fordított összeg, 1500 korona, még nem nagy, de kár volna növelni, mert ilyen körök és egyletek minden tetemesebb költség nélkül is megalakulhatnak és nagyon könnyen a saját erejükből is fenttarthatják magukat. Ne szoktassuk hozzá a társadalmat ahoz, hogy mihelyt valahol 5—10 ember összeál, hogy magyarul beszéljen, vagy énekeljen, azonnal pénzbeli segítség után nyujtsa ki a kezét. Talán csak szabad valamit az áldozatkészségtől is várunk.

Az egyesület elnökségének a jövőre vonatkozó programjában egy, Nyitrán építendő kulturpalota, néprajzi múzeumnak a terve áll homloktérben. E végből az elnökség a Múzeumok és Könyvtárak Országos Tanácsához felterjesztést tett, melyben a nevezett célra 15 éven át kitulványozandó 150,000 korona államségllyt kérelmezett.

A jövő titka, vajjon képes lesz-e az Országos Tanács az egyesület kérését teljesíteni, felépül-e egyhamar Nyitrán a tervezett kultur palota, de az elnökség

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Bercsényi várában.

Irta: Dudek János dr.

1701. tavaszán történt. II. Rákóczy Ferenc ott főtt Sárosban, a nagy-sárosi várában időzött; nemcsak fejedelmi birtok, a felső tiszavidék ura, hanem sárosi főispán is volt. Barátja, Bercsényi Miklós gróf, különben ungmegyei főispán, akivel ilyen minőségében, a birtokain ismerkedett meg, ugyanakkor itt Nyitrában, brunóci birtokán tartózkodott. Már hosszabb ideje állottak összeköttetésben XIV. Lajos francia királlyal a fölkelés ügyében; folyt a titkos levélváltás Rákóczy és a franciák királya között, mely célra a tapasztalatlan Rákóczy gyakori látogatóját és szívesen látott vendégét, az Eperjesen állomásozó Longueval századost használta, aki pedig az udvar fizetett kéme volt.

Lehet, hogy most is éppen válaszra várt, midőn ahelyett egy napon nővérenek, a Bécsben lakó Juliának, férjzett Aspremont grófnénak, az embere toppant be hozzá levéllel: amint csak teheti, meneküljön — szolt a levél — Longueval elfogták, összeesküvése és részesei fel vannak fedezve, elfogatására a rendelet kiadva.

Rákóczy másnap reggelre halasztotta a menekülést, gyengélkedő nejét nehéz volt elhagynia, de nem is gondolta oly közelinek a veszélyt. Pedig a futár az akkori vizáradás miatt későn jött volt a várba; már az éjjel odaért a katonacsapat is, Rákóczyt elvittek s őrizet alatt lefelé Győrnek szállították, hogy Bécshelyre vigyék, abba a börtönbe, melyben nagyatyja, Zrínyi Péter, a Wesselényi-összeesküvés részese, 30 évvel előbb csukva volt.

Rákóczynak szomorú utjáról, Győr vidékéről, sikerült futárt menesztenie Bercsényihez, Brunócra, hogy közölje vele a történeteket.

Bercsényi, felmálházza, kíséretével éppen Bécsbe akart indulni, midőn a szomorú esetről értesült. Bécsbe akart indulni, mivel a felső vidéki hadak parancsnokságát akarta az udvarnál elnyerni. S valóban éppen jókor, az utolsó pillanatban, vette a megváltó hirt, mert hacsak egy-két órával később érkezik a futár, Bercsényi utban találja a veszélyt, a Brunóc felé siető katona csapatot. Így azonban rögtön intézkedett, beszűntette az előkészületeket s amint volt, utrakészen, felült lovára s menekülve, egy lovaszszal felvágatott az átellenben fekvő és sajátját képező Temetvény várába.

Igazán a szerencséje mentette meg. Temet-

vényről már nezhette, mint keríti be az odaküldött katonaság a brunóci kastélyát, hogy gazdáját is nyomban kézrekerítse. A gazda azonban, mint a kirepült madár, ott volt már a hegy magasán s onnan, utraivalóval ellátva, csakhamar tovább sietett ki Lengyelországba.

Hogy mi következett azután, tudjuk. Rákóczyt Bécshelyen elcsukták, törvényszék elé állították, de még ugyanazon év őszén neje, Lehmann őrtálló százados segítségével, megszöktette. Rákóczy is Lengyelországba menekült, ott találkozott Bercsényivel; egy grófnő várában élve, szöttek terveiket, míg végre munkácsi jobbagyái sürgetésére — I. Lipótnak XIV. Lajossal spanyol örökösödési háborúja lévén, — Rákóczy 1703. május 5-én átlépte a Kárpátokat s ezzel megindult a: Pro patria et libertate jelszón a legszebb szabadságharcok egyike, aminőt csak történetünk ismer.

Ezt kellett először bevezetőben elmondanom, hogy megértessem, mi vonzott Temetvény várának romjai közé? Vonzott Bercsényi és a mostaniaknál szebb idők emléke, midőn a szabadsárgért és a hazáért még oly eszményien tudtak lelkesedni, hogy érte nemcsak sokat túrni, de sokat veszteni is képesek voltak s midőn még az a szegény jobbagy is, minden terhe mellett, annyira

már hozzá fogott az eszme megvalósításához, a mennyiben elhatározta, hogy megkezdje a néprajzi tárgyak gyűjtését, s erre a célra már be is állított 1000 koronát a jövő évi költségvetésbe.

Úgy hisszük nincs senki az egyesület nyitramegyei tagjai között, a ki nem örülne annak, ha az Országos Tanács Nyitra városát egy néprajzi múzeummal ajándékozná meg és ha a közlekedés, az egyesület tagjainak buzgósága, önzetlen fáradozása lehetővé tenné azt, hogy az építendő múzeumban rövid idő alatt összegyűjtetnék mindaz, a mi Felvidék néprajzi szempontjaiból értékkel bír. Ámde, ha még nem is bizonyos, kapunk-e múzeumot, ha még kísérletet sem tett az egyesület az iránt, hogy vajon nem biztathat-e teljes sikerrel a néprajzi adatgyűjtés az önkéntes áldozatkészség útján, a nélkül, hogy szükséges lenne az egyesület anyagi erejét igénybe venni, akkor már egy jelentékenyebb tételt ezen a címen a költségvetésbe beiktatni, s így az egyesületi pénztárra újabb terhet róvni, nem okadatolt dolog.

Vannak bizony sürgősebb, halaszthatatlanabb feladataink, mint néprajzi adatokat gyűjteni. Ez fényűzés, melyet egy nagy, hatalmas és gazdag egyesület megengedhet magának, de nem egy olyan szegény kultúregylet, milyen a Felvidéki, mely 11 törvényhatóság területén a tagsági díjakból optimisztikus számítással 20 ezer koronát vesz be! Ezzel természetesen számot tevő munkát ilyen nagy területen kezdeni sem lehetne, hiszen ezzel a 20 koronával szemben csak az egyesület igazgatásának költségei meghaladják a 14 ezer koronát. Marad tehát mindössze 6 ezer korona a tagsági díjakból az egyesületi célokra.

Ez nem összeg, ez semmi azokkal a feladatokkal szemben, melyekre ez a nagy tevékenységi körrel bíró egyesület vállalkozott. Hogy mégis mozoghasson, hogy

szerette ezt a rögöt, hogy a világért se cserélte volna fel — mint most — idegen hazával. Először is ez az emlék vonzott oda, abba a várba.

Ha ugyanis nehéz az előkkel társalogni, a holtak közé menekülünk. Erre pedig nekem nem elég Thaly műve Bercsényi Miklósról; hanem oda kellett mennem Temetvény várába, hogy ledölvé romjain, hallgassam a bokrok susogását ezekről a régi szebb időről, midőn még nem volt annyi mindenre kapható ember, mint ma; midőn még az önzés nem nyomta el a magasabb erkölcsi értékeket becslni tanító keresztény szellemet. Hisz az ember idealizmusra van teremtve.

S még egy más oka is volt vonzalmamnak. Az a Temetvény vára, melyben, mint egyik falára illesztett emléktábla is jelzi, 1665-ben Bercsényi Miklós gróf, II. Rákóczy Ferenc leghívebb barátja, született, az a Temetvény vára, *nyitramegyei terület*, most Brunóccal, Lukával együtt br Mednyánszky-birtok. Tehát a mienk, a nyitramegyeieké, akikről ma már, nem is oly messzire, csak pl. az 1823-iki időkre, a Metternich korszakára is visszaemlékezve, Kisfaludyval el lehet mondani:

Nyitra, Nyitra! hová lettél?
Szép híredből de kiestél!

Tehát egyuttal mint nyitrai ember itt a

számba vehető kulturtevékenységet kifejthessen, kénytelen összekéregetni szerény költségvetésének összegét, sőt kénytelen volt törzsvagyonának nagy részét elkölteni.

Az egyesületnek ilyen anyagi viszonyai között nem tudunk lelkesedni olyan célokért, melyek ha bírnak is kulturális értékkel, de még sem állíthatók egy sorba a magyar nyelv és szellem terjesztésének feladataival, melyekért az egyesület megalakult. Kár, hogy az elnökség minden áron sokfélével akar művelni, pedig jobb lenne arra törekedni, hogy sokat műveljen egy téren. Ez az egy tér ott nyílik, a hol hathatunk a gyermekszeregre és az ifjúságra, t. i. az óvóban és az iskolában.

A modern nevelés egy lényeges hiánya.

Rövid két hét múlva megnyílnak ismét a tudomány csarnokai, az iskolák. Úgy a tanítók, mint a tanulók 10 hónap ernyedetlen munkája alatt kiállott fáradaimokat kipihentek a szünidőben, hogy ismét a nevelés nehéz munkájába fogjanak. A szülők aggodnának gyermekeik jövője fölött, ha nem tudnák, hogy úgy a tanári kar, mint pedig a szülők az ő helyüket méltóképpen befoglalják.

De sajnos, vannak ám a nevelők és szülők között kivételek; sokan a nevelők között követik azt a furcsa elvet, hogy ők csak ismereteket közölnek, a neveléssel azonban nemcsak hogy nem törődnek, hanem sokszor egy-egy elejtett kifejezés által a serdülő gyermekben megsértik a legszentebb érzelmeket a vallásosságot. A sajtó lapjain elég ilyen szomorú példával találkozunk, nem kell azokat a fájó sebeket fölhegeszteni, elég legyen a tény egyszerű megnevezése.

Azonban meg kell jegyeznünk, hogy történelem arany betűkkel véste be, hogy minden ország addig volt nagy és erős, amíg népe vallásos volt, amint azt helyesen írta meg jeles költőnk Bercsényi: „minden országnak alapja és talpköve a tiszta erkölcs...”, amely csak a vallásban találja meg egyedül helyes igazi motivumait. Tisztult erkölcs vallás nélkül hiú ábránd. „Az a nép — mondja Rónay Jácint, — mely vak dühében a vallás oltárait szétrombolta, erkölcstelen s veszni indult. Míg Görögön és Róma vallásos vala: addig le bírta győzni szenvedélyeit s legyőzhetetlenül állott a csatatéren; de miután azon a bronce,

megye területén kerestem azt a helyet, melyen más idők más embere, egy Bercsényi született és élt; akkor, midőn Nyitra szép vidékét még a nemesség kuriai népesítették be s a szabadságért hevülve nem is álmodtak arról, hogy itt valaha más idők, a mamelukok ideje fog bekövetkezni.

Ha nehéz az előkkel társalogni, ha a köznapiságtól elkoptatva szebből, dicsőbből akarunk elmélni, sokszor a holtak közé kell menekülnünk.

Ilyen szép, kedvem szerint való napot akartam magamnak szerezni.

Igy történt, hogy aug. 4-én Tóth János dr. társammal Póstyénből indultunk utunknak. Forró nap volt, igazán kánikulás. Se baj! Aki tudni akarja, mire képes a szeretet s a tőle edzett emberi akarat; hogy mennyire túleszi magát a nehézségeken s a türelemben milyen virtuózzá képes válni: az hasonló érzelmektől áthatva tegyen ilyen kirándulást. Egyenesen csodálkozni fog magamagán. Ez kellene ma is a magyarnak s Kossuth Lajossal szólva: a pokol kapui sem vennének rajta erőt.

Törhetetlen akarattal kimondtuk tehát: török-szakad, nekünk ma Temetvény romjain kell ülnünk, ott, ahonnan a menekülő Bercsényi utoljára nézett le Brunócra.

amely indulatai és szenvedélyei vészes hánykódásait összetartja vala, szétrepedt, s miután a vallás megvetésével az erénytelenség mindennemű mérge testébe szívódott volt: a honszeretetet kincs-szomj, az egyszerűséget fényűzés, az önmegtartózkodást önzés, gyáva kéjgés, az egyetértést pártdüh váltotta fel. És mi lett sorsuk e nagyszerű népeknek? Övérek ellen lázadtak fel s előbb csepenként, utóbb patakorként onták azt, míg vegre az mint tengerár csapott össze fölöttük s kitörölte őket a nemzetek sorából. S ez a sorsa azon népeknek, melyek letérnek a vallásosság ösvényéről.

Azért a liberalizmus erősen megingatta a magyar haza biztos alapjait, midőn a felekezetenélküliséget behozta, de mintha megbánta volna tettét, kijelentette egyenesen, hogy felekezet nélküli szülők gyermeke is valamely vallásban nevelendő. Ez által azonban nem gyógyíthatta meg azt a sebet, melyet a haza testén ejtett.

A gyermekekben tehát szükséges a vallás erkölcsi nevelés, és nagy baj az, ahol a tanerők ebben az egyedül helyes irányban nem támogatják egymást, ahol hitoktatót vagy hittanárt nem is tekintik egyenrangú tanerőnek, és ahol nem igyekeznek arra, hogy a hallott hitigazságot nemcsak tudni, hanem gyakorolni is kell. Mit ér a tudás, ha azt a gyakorlatba nem visszük át, mert a vallás igazságai nem azért vannak, hogy azokat valaki csak tudja, de azért, hogy azokat életére alkalmazva gyakorolja.

És itt főképen két dolgot kell említenem, ami az életre oly fontos; a vasárnapi szent mise hallgatás és a szentségekhez való járulás. Jelen esetben csak az elsőt említem. Mennyi vizsásg van ebben, hány gyermek van, a kik szent misét nem hallgatnak, akik az egyház parancsait e pontban be nem tartják. És ennek legfőbb oka az, hogy a nevelők nem tudják ennek nagy fontosságát és kötelezettségét, előhozakodnak különféle okokkal, hogy máshol vannak elfoglalva, vagy kirándulást tesznek stb. Pedig első dolog a köteletség teljesítése, a tanító kötelessége a gyermekekkel templomba menni, ott rajuk felügyelni minden alkalommal. Megteszik példás buzgósággal a zsidók, avagy a protestánsok, miért ne tehetnék a katolikusok?

Nem hivatkozom a püspöki kar határozataira, amelyek kötelező ereje hatályon kívül helyezve nincsen, hanem itt idézem a vallás és közoktatásügyi miniszter 1899. jun. 7-én 32,543. szám alatti rendeletét: „Ha az illető egyházak lelkészei a rendes tanórákat meg nem zavaró időben isteni tiszteletet tartanak, a *lelkész* vagy az állami iskolai gondnokság *kívánságára*, illetve

Eljutottunk Lukaig, de ott azt mondták, hogy kevésbé meredek a hegy Hradek felől. Mentünk Hradeknek. Ott a plebánián kalauzt keresve, találtunk is olyat, maga a szíves házi úr, Feherváry Kálmán esperes-plebános vállalkozott vezetőnknek. Ej, bármennyire jól esett szívesége, szívesebben vettem volna, ha a hasonló nevű miniszterelnökünk lett volna alkalma ide Temetvényre vezetnie, arra ráferne kissé egy ilyen iskolába való járás, vagyis a szabadságért és alkotmányért küzdött hősök földjére való zarándoklás. Csak az a baj, hogy a pap is rendszeren a jóknak predikal, mert akikre ráferne egy kis predikáció, azok többnyire elkerülik a templomot.

Feherváry esperes úr is a miniszterelnök helyett tehát csak bennünket volt szíves vezetni. Szép völgyességbe kerültünk, egyelőre fiakkere. A természet is mintha örülne az ilyen kirándulásnak; míg ugyanis mindenfelé a forró nap úgyszólván mindent felperzsejt, itt, a gyönyörű erdőség közepett, minden tavaszi üdéségen díszlett, még a csergedező csermely se hiányzott, hogy tovább befelé kísérje az utast.

A kocsit otthagya jó sokáig tartott bandukolásunk, míg egészen a vár alá érve egy irtványra akadunk. Az erdőőr lakik ott magánosan, családjával. Az esperes úr fölment a lakására, mi

határozatára, *nevelői feladatukból kifolyólag és és fegyvelmezés szempontjából is, kötelesek az állami elemi iskolák tanítóit, illetve tanítónőit a saját felekezethez tartozó növendékeket az isteni tiszteletre kísérni és ott rájuk felügyelni. Mindennapi isteni tiszteletre való járásra az elemi iskolák tanulóit ősszel, amennyiben az időjárás megengedi, legfeljebb október hó végeig, tavasszal pedig április 1-től kötelezhetők. stb.* Ez ministeri rendelet, melynek mindig és mindenütt kellene érvényt szerezni. Ha tehát hétköznapi megkívánható az isteni tisztelet látogatása, annál inkább kötelező az vasár- és ünnepnap, mert ezen alkalos cselekmények képezik a hit- és erkölcsi tanításának kapcsolatos, elválaszthatlan részét, melyek még a magántanulóknak nézve is kiterjeszhetők, azért ezektől elállani nem lehet.

Ha pedig bármely indokolatlan oknál fogva valamely gyermek vallás szabta kötelemeinek nem lenne eleget, a saját lelkéje mint hitoktató, nem osztályozza a hittanból, a mely esetben bizonyítványa érvénytelen. És ha a szülő gyermekét máshol vizsgáztatná, azt a törvény meg nem engedi, mert ez a rend kijátszása. Ide csatoljuk azért a vallás és közoktatásügyi miniszter elvi jelentőségű határozatát, mely sok szülőnek és nevelőnek figyelmét kikerülhet.

A rendelet így hangzik:

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter. — 103587/904. sz. — Mult évi november 28-án 3259. sz. a. tett jelentésére a következőkről értesitem a t. . . . i kir. tanfelügyelőséget: Abból, hogy az 1868. évi XXXVIII. t. c. 57-ik §-ában a hit- és erkölcsi tanítás az elemi iskolákban való tanítását a felekezetek feladatává teszi, természetesen követhetik, hogy az illető egyházak joga megállapítani azt, mely vallásos cselekmények képezik a hit- és erkölcsi tanításának kapcsolatos, elválaszthatlan részét. Amikor tehát a római katolikus egyház a *gyónást és áldozást* ily cselekményül kijelölte, kétségtelen, hogy mindegyik elemi iskola római katolikus hitoktatójának jogában áll a hit- és erkölcsi tanítását az osztályozást attól függővé tenni, hogy a tanköteles azt elvégezze. Ebből folyólag a n. . . . i plébánosnak, mint az ottani községi iskola róm. katolikus hitoktatójának jogában állott B. . . . G. . . . tól, aki az 1903/4. tanév folyamán a n. . . . i községi elemi iskola III. osztályának volt tanulója, a hit- és erkölcsi tanításból a tanjegyet amiatt megtagadni, mivel nevezett tankötelet atyja a reá nézve kötelezővé vált gyónástól tilalommal visszatartotta. Mivel pedig a hit- és erkölcsi tanítás az elemi iskolákban törvényileg előírt kötelezett tárgyat képez,

természetes, hogy az ezen tanjegyet nélkülöző elemi iskolai bizonyítvány érvénytelen. felsőbb osztályba felvételre fel nem jogosít. Ebből következőleg B. . . . G. . . . a n. . . . i községi elemi iskola III. osztályáról *érvényes bizonyítvánnyal mindaddig nem bírt* és ehhez képest az elemi iskola IV. osztályába fel nem léphetett, míg illetékes hitoktatójától a vallásból tanjegyet nem nyert. Mivel már most a rendelkezésekre bocsátott adatokból megállapíthatólag, nevezettel szemben azon eljárás követett, hogy atyja vele alúrügygel egy más községbeli tudniillik a t. . . . i állami elemi iskola helyhatóságának megtevesztése mellett, az elemi iskola III. osztályáról magánvizsgálatot tettett s erről nevezett bizonyítványt is nyert, melylyel azután a n. . . . i községi elemi IV. osztályába felvételt, kétségtelen, hogy azáltal a törvényes iskolai rend két irányban sértett meg, mert B. . . . G. . . . -nak, mint a n. . . . i községi elemi iskola rendes tanulójának nem volt joga az iskolai *rend kijátszásával* a t. . . . i állami elemi iskolában magánvizsgálatra jelentkezni s viszont a n. . . . i községi elemi iskola testületének nem volt joga őt ezen bizonyítvány alapján és az előzmények ismeretében a felsőbb osztályba felvenni. Épp ezért, mivel az iskola törvényes rendjének hasonló kijátszását meg nem engedem a t. . . . i állami elemi iskola által B. . . . G. . . . részére az elemi iskola III. osztályáról 1904. évi augusztus 15-én 54/904. sz. a. kiállított bizonyítványt ezenel megsemmisítem és utasítom a tanfelügyelőséget, hogy erről a mondott iskola gondnokságát jelen intézkedésemnek az iskolai törzskönyvbe való bejegyzése végett haladéktalanul értesítse.

Jóllehet ilyképp szóbanforgó B. . . . G. . . . t az elemi iskola III. osztályának ismétlésére kellenne köteleznem: ettől a tanév előhaladottságára való figyelemmel el kívánok tekinteni s megengedem, hogy a folyó tanév végén a n. . . . i községi elemi iskolában a III. és IV. osztály összes tárgyaiból *összevont vizsgálatot* tegyen. A n. . . . i községi elemi iskola tantestületét pedig figyelmeztesse a tanfelügyelőséget, hogy *jövőre hasonló szabálytalanságtól tartózkodjék*. Mivel végül értesülésem szerint B. . . . G. . . . -nak atyja a mondott községi iskolánál mint tanító van alkalmazva és így, amennyiben t. i. ezen értesülésem a valóságban megfelelne, a tanköteles gyermeke vizsgálata körül tanúsított eljárása vele szemben állása kötelembé átköző viselkedéseként minősül, értesítse őt, hogy amennyiben részéről az iskolai rend és fegyelem hasonló megsértése ismétlődne, *a legszigorubb elbánás alá fogom vonni, mert el nem töröm, hogy a vallásos érzület és iskolai fegyelem meglazítására a tanítók adjanak példát!* Budapest, 1905. május hó 29-én. Berzeviczy Albert, s. k.

Azért ha a hazának derék polgárokat akarunk nevelni, fektessük a fősúlyt az elmélet mellett a vallás gyakorlatokra, ezáltal a gyermekek

szívét megneveljük, akaratát megindítjuk, hogy az élet nehéz küzdelmeiben a jót, az erényt szeresse, mert ezáltal emberi rendeltetéséhez vezetjük.

Censor.

Congrua és papi nyugdíj.

Lapunk hasábjain sokat hangoztatott két szó ez, amely az alsó papság óhajainak és reményeinek egy jelentékeny részét képezi. Ép e hét folyamán beszéltünk egy világfürdőn egy a legmagasabb körökben is számottevő urral, aki ezen kérdések historicumát és minden csinját-binját ismeri, tudja az akadályok forrásait és ez mondta, jobb reánk *róm. katolikusokra nézve*, ha a congrua késik, mert amit mi 4—5000 hívővel bíró róm. kath. plébánosok befizetünk, azon összeg nem elég 2—300 hívővel bíró gör. kath. plébániák congrua kiegészítésére. Azért legjobb volna, ha olyan Palásthy-féle alapítványok létesülnének és minden évben egy-egy plébánián tisztességebb megélhetési viszonyok létesülnének, mert azon zsiros plébánia javadalmakról szóló hírek nagyobb részben mesék, sokkal többben küzdenek a mai drága időkben a megélhetési viszonyokkal. — Ami a papi nyugdíjat illeti, teljesen osztjuk az ujlaki esperesi kerület alábbi nyilatkozatát, amely alkalmas arra, hogy az ősszel megyénkben is tartandó nyugdíjgyűlésen a magasabb nyugdíj mellett nyilatkozzanak, természetesen az önmegadóztatás alapján. A hercegprímáshoz intézett följirat szövege a következő:

Nem ismeretlen kegyelmes Eminentiád előtt azon mozgalom, mely már évek előtt megindult az esztergomi főegyházmegegye lelkészkező papsága körében is, a papi congrua rendezése és a papi nyugdíj összegének megállapítása iránt. Méltán foglalkozott ezen kérdésekkel a még oly önzetlenül működő főegyházmegegyei papság is, mert manapság a megélhetés nehézségét, mint minden más társadalmi osztály- úgy a papi osztály is egyformán érzi. Az intéző körök jóindulattal foglalkoztak ugyan a papság ezen fontos ügyével is, mindazonáltal a végleges megállapodások a magasabb képzettséggel bíró kath. papságot olyanul tüntetik fel, mintha az a társadalmi ellátást illetőleg az állami irnokokkal vagy a községi jegyzőkkel egy rangot foglalna el, holott a kath. papság előképzettségét egyetemen és felső tanintézetekben nyerte s az ezekben nyert oklevelek olyanok, hogy ezekkel az említett állami s közigazgatási közegek képesítői a versenyt sehogysem bírják kiállani s még kevésbé helyezhető a kath. papság velük egy rangba.

Távol áll tőlünk azt vélni, hogy a congrua ily alacsony összegben történt megállapítása a kath. papságnak talán lealáztatását akarta volna célozni, a vagy igen fontos vállalási, hazafiúi és társadalmi tevékenysége egyenlőnek becsültetett volna a fentebb említett hasonló kongruával bíró egyének működésével; mindazonáltal el nem fojtható a kath. papság lelkében azon kívánság, hogy ha más társadalmi osztályok megélhetéséről megfelelően gondoskodva lett, történjék ez a főegyházmegegyei papsággal is, akinek kongruája ne évi 1600 koronában, hanem 2500 korona évi — és öt — 200 koronás ötödéves korpótlék által rendeztetnék. Nincs ok, hogy ezen többlet által származott összeg esetleg állami jövedékek-ből ne folyósíttassék és az évi budget összeállításánál erre is tekintet fordíttassék, mert hiszen az állam igen rá van utalva a papságnak úgy erkölcsi támogatására, valamint sokszor anyagi munkájára is.

Midőn tehát ezen sérelmes helyzetünket Eminentiád előtt bánatosan elpanaszoljuk, legmélyebb hódoló tisztelettel eszedezünk kegyelmes Eminentiádnak: kegyeskedjék magas befolyásával és legmagasabb közjogi méltóságának

pedig ledőlünk, hogy letörüljük magunkról a szörnyű izzadságot. Fönnt a szabadság vára, itt lennt a szegény, de szabad ember lakása. Milyen ellentétek! Városi embernek új tárgya a gondolkodásra! Azért a kalauznak előjött erdőőr, valami német fajta paraszt, nem is abból az okból érdekel, mivel tudja az utat a vár felé, de az első kérdés az volt hozzá: és maga jól érzi itt magát vagy két órányira minden emberi lénytől? — Megvagyunk, uram! amink van, kevésbé beérjük, munkáljuk kis földünket, ehon kis lányom őriz két tehenemet, a fiam meg amott van a sertésekkel. — De hát nem hiányzanak magoknak az emberek? kérdem tovább. — Nem kérem, megvagyunk mi magunkban. Ezek az egészséges, jó képű emberek ime újabb bizonyossága annak, hogy a boldogsághoz csakugyan kevés kell.

Az új kalauzzal nekiindultunk a magaslatnak. Annyit mondhatok, hogy egy heti marienbadi kura alig segíthet annyit az emberen, mint ez az izzasztó hegymászás. Először egy botra támaszkodtam, azután kettőre, végre mikor ez is majdnem kevés lett, harmadiknak fogtam akaratomat s végre ott voltunk az alsó részeiben még eléggé ép vár kapuja előtt.

Fenséges látvány, a Vág völgye pompázik alant s szemünk rögtön odaesett a fás Brunócra. Ime — szóltam — innen nézhetett le az üldözött Bercsényi! Valóban csaknem a négy tornyos kastély udvarába látni le onnan. Olyan áhitat

fogja el ezek láttára a történetet ismerő embert, mintha csak valami szent földön állana!

Megjártuk azután a romokat, nagy, szép vár lehetett, talán három udvara is volt; most persze az enyészettető idő ereje által minden egész a felismerhetetlenségig megbontva. Bokrok hajtának, fű nő az egykori szobák helyén s egy-egy turista népesíti be olykor a helyet.

Az egyik udvar közepén leheveredtünk s visszaidéztük az elmúlt szép időköt, midőn innen is, onnan is annyi férfi, mint a sasok, vívni szállt a szent szabadságért; midőn egy jelszó rivalgott végig rónákon, téreken: a független Magyarország! S büszkeség töltött el annak a gondolatára, hogy ime ez a hely, ez az egykor dicső hely: nyitramegyei terület!

Nyitra, Nyitra! hová lettél?

Szép híredből de kiestél!

Talán ha majd kevesebbet fognak járnai embereink külföldre keresni a szép természetet, miután abból itthon is pazarul sok van s talán ha majd jobban fogják őket érdekelni az ilyen helyek, a saját helyeink, hol annyi hazafias emlék szól az ember szívéhez: talán majd akkor a régi idők szép emlékein visszatér közeink az régi idealizmus is, melyről az az emlék-tábla ott a romon szól: si omnia perdas, famam servare memento!

Egy-egy levelet, egy-egy virágot leszakítva emlékül, hagytuk el merengő lélekkel a nagy időkre emlékeztető temetvényi romot. Én meg egy kedves nappal lettem gazdagabb.

egész súlyával fellépni az illető hatóságoknál, hogy a főegyházmegyei papság is elnyerhesse a fent jelzett módon tisztességes megélhetését a 2500 koronás évi kongrua és az öt 200 koronás ötödéves korpótlék megállapítása és folyósítása által.

Mint hogy pedig a serény munkásságban eltöltött hosszú működési évek jogot adnak az agg kornak is a tisztességes ellátásra, azért a kerületi papság azon kegyelemért is esedezik kegyelmes Eminentiád előtt, hogy a főegyházmegyei papi nyugdíj intézmény alapszabályait oly értelemben kegyeskednék megváltoztatni, miszerint a nyugdíj összege évi 2500 koronában állapíttassék meg, mely 40 évi szolgálat után saját kérelemre minden okadatolás nélkül is folyósíttassék az azt kérőknek.

Ezen legalázatosabb kérelmünket Eminentiád jóságos atyai szívének nemes indulataiba ajánlva, hódoló tisztelettel bíboros jobbját eskölvölve, engedelmséggben elhalunk

Suránka, 1905. május hó

Eminentiád legkisebb káplánjai és fiai

Vida János,
okl. középisk. tanár,
plebános, ker. jegyző.

Lelkes Adolf,
ker. alesperos
plebános.

Néppárti értekezlet Puchón.

A januári képviselő választáson a liberális jelölt csak hallatlan erőszak és egyes urak nem-törődőmsége miatt nyerte el a többséget; a kerületben nem volt szervezve jól a néppárt, azért szükséges, hogy szervezkejenek. Hogy az esetleges házfelosztás ne találja szervezetlenül a néppártot, azért f. hó 7-én Puchón szervezkedő néppárti értekezletet tartottak, melyre a budapesti központ részéről eljöttek Molnár János praelatus, Kaas Ivor báró, Dömötör Mihály dr. és Csizmazia Ferenc orsz. képviselők, és dr. Ernszt Sándor a néppárt titkára.

Továbbá megjelent Szteszkál József kanonok, megyei pártelnök. A kerület részéről az értekezleten résztvettek: Dermisek Pál esperes, Chocholus Balint esperes, Chorényi József dr. esperes, Kmoko dr., Kuliffay Antal, Bereghy András, Némely Marton plebánosok, Feitscher Ágoston Zentay József, Horváth Gyula, Barinka József, Barinka János, Zsámbokréczky Lajos, Formanek Oszkár, Formanek Rezső, Zlatos Mihály, Hrobarik József, Jakubek János, Prekop Mihály, Burdey Andras, Stefanecz Istvan, Kovács Mihály, Lyánya Marton, Czibig Deorszky Andras, Neumann Károly, Strbák János és többen mások.

Az értekezletet Chocholus Balint pruszkai esperes plebános nyitotta meg, majd átadta a szót Molnár Jánosnak, aki a gyűlést tovább vezette. Molnár János megnyitó beszede után Dömötör Mihály beszélt a néppárti szükségességről, mire megalakult a kerület vegrehajtó bizottsága. Elnök lett Chocholus Balint pruszkai esperes, jegyző lett Feitscher Ágoston illavai lelkész. Tagjai: Kuliffay Antal, Bartoss János, Dermisek Pál, Budatinszky János, Zentay József, Barinka József, Zsámbokréczky Lajos, Diera Ignác, Segyiba János, Formanek Oszkár, Bizig János, Czibig András, Miklóssy Rezső, Kmoko Mihály, Isteánik András, Kois Mihály, Bielik József.

Azuta: pedig a kerület nagybizottsága alakult meg, melyben a kerületnek majdnem minden községe képviselve van. Tagjai a következők: Bielik József, Virga József, Bézeda János, Bagin János, Prna László, Satka Imre, Rajnicsek Miklós, Trencsan András, Opatovszky József, Zsigo Jakab, Horták Imre, Isteánik István, Való Simon, Chorényi József dr., Hrubisko János, Berta István, Csernóta Miklós, Polacsek József, Csernik Antal, Szirány János, Polacsek János, Letko Mihály, Zahradnik János, Král András, Eliás József, ifj. Kocsner János, ifj. Strbák János, Micskó István, Chudada István, Hudkó Ciril, Brechtl Ede, Blazsej József, Sztrapko Ferenc, Barka János, Ludyák Péter, Ondriesko Antal, Plevek Antal, Lepulicza András, Prno Pál, Butora József, Szuchanek János, Hanták János, Budjács István, Fojlik Tóbiás, Klucsér-Mikola János, Hrehus József, Rebro András, Polyák János, Galóczy Zsigmond, Janus Alajos, Tanoska József, Pivko János, Sztranyánszky József, Pauer András, Szlaninka Mihály, Icanics József, Uhrin Pál, Bartoss János, Moncsék-Gábor József, Jakubek János, Sztrapko József, Bartos-Bucsek József, Kreska Pál, Kaesik János, Hurab János.

A gyűlésen szó volt a sajtóról, melyet oly hidegen hagynak azok, akik nagy szellemi tökével rendelkeznek, nem mernek írni, vagy nem akarnak, mindakettő baj. Azért elhatározták, hogy a kath. sajtóval minden nevezetesebb mozzanatot közölnek, hogy így a sajtó sokoldalú legyen.

Sipeky Sándor Tisza-párti képviselőt felfogják szolítani, hogy a liberális pártból lépjen ki, mivel Tisza politikája nem felel meg választói politikájának.

Nagyobb akciót indítanak a néppárt érdekében, és felszólítják a tavolmaradottakat, hogy színt valljanak, mert a mult választáson egy pár lelkész is öbbe tett karokkal nézte, mint vizik híveit az ellentáborba. Legyen e tekintetben világosság, akarják e az egyházat megmenteni, vagy ellenségei hadába állanak, mert a liberalismus mindig ellensége volt a katolikus mozgalmaknak, azért ezek táborát szaporítani nem szabad.

Az értekezlet 3 óráig tartott, és Szteszkál József t. kanonok lelkes szavaival véget ért.

Cato.

Levelezés.

Pöstyén, 1905. aug. 11.

Tisztelt Szerkesztő úr!

Multkori felszólalásunk megtette a maga hatását. Mintegy negyven magyar fürdővendég külön panaszszal fordult Machovics János főszolgabíró úrhoz, hogy az áldatlan olvasótermet helyezze máshová. Mint hogy Róma sem épült egy nap alatt, nem lehet csodálni, hogy a termet sem helyezik át egy nap alatt, de a lappaagó felháborodás kitört a sajtóban, s eredménye a jövő szezomban kétségkívül tapasztalható lesz.

Egyébként legyünk igazságosak. A fürdőbizottság lehetőleg gondoskodik a vendégek szórakozásáról. Így a mult vasárnap a Vág partján érdekesítő gömblovészetet rendeztek értekes díjakkal. Egy vesszőkkel árnyékolt árokból vetőgép segítségével üveggyölyököt dobált a magasba egy pöstyéni tót legény. A pályázó lövő puskájával célba vette és hol golyót, hol meg — bakot lött. A vendégek közül huszan pályáztak a csábitó babérért. A nézők között ott volt gróf Erdődyne szül. Migazzi Vilma grófnő, Pöstyén fürdő tulajdonosa leányával, dr. Fodor Kálmán szül. gr. Berthold Jozefin, Machovich Jánosné, Rudnyánszky György orsz. képviselő, Machovics főszolgabíró és több előttem ismeretlen úrhölgy és ur. Az egyes lövéseknel nagy feltűnést keltett egy fiatal, alig 32-34 éves orosz ezredes Bojarski Bronislaw, aki valahányszor lött, az üveggyölyő csőrömpölvé rebent szét a levegőben. Czocher Kálmán, t. főszolgabíró, ki szinten konkurált, boszankodva mondá környezetének, hogy menjen ez az orosz ezredes Mandzsuriába, ha ily biztosan tud löni. Bojarski ezredes tíz lövés közül kilencet talált és egyes lövésben csakugyan ő vitte el az első díjat: egy ezüst cigaretta tartót; a második volt Putz Ignác amttetteni gyáros, s a harmadik Czocher Kálmán, ki tíz lövésből kettőt hibázott.

Mint hogy a rendezők nem gondoskodtak jó időről, egy bekövetkezett zápor miatt a díjlövészetet meg kellett szakítani és másnapra halasztani. A dupla lövésre, vagyis két golyót dobtak fel egyszerre, már csak 10 pályázó jelentkezett. A félelmetes orosz most is részt vett, de már kevesebb szerencsével, itt harman vezettek tíz lövésből hatszer kettőt talált Czocher, de hasonló eredményre jutott Bekény Gyula földbírtokos Szabolesból és ugyancsak Putz Ignác, mignem a három közti szűkebb versenyben a pöstyéni szolgabíróra mosolygott a szerencse istennője, ő lett az első, Bekényi a második, Putz a harmadik, Fodor-Berthold grófnő a magyarok zajos eljenzése közt adta át a kettős lövés díját, egy csinos ezüst serleget Czocher Kálmánnak.

Ad vocem Czocher Kálmán! Minap belebotlottam a fürdő hirdetsi táblájába. Elvesztett esernyőt, fülbevalót, óralancot hirdettek ott a szórakozott karvallottak. De legérdekesebb volt az elvesztett tárgyak között, hogy egy idomított teknősbékának is nyoma veszett. Aki az elbitangolt teknős békát megtalálja, hozza el a szolgabíróshoz. Aláírva: Czocher Kálmán. Nem tudom vajjon az idomított teknősbéka az övé volt-e, vagy pedig a hirdetését csak mint hatósági szemely írta alá a derek lövő. Továbbá azon is töröm a fejemet, vajjon mire lehetett egy teknős békát idomítani? Vajjon a tekaöben kovászt dagaszt-e, vagy pedig apró békaporontyait fűröszt-e benne?

Ha ugy Czocher Kálmánnal deponálnának mindent, amit az emberek elvesztettek: akkor

Thuróczy Vilmos itt hirdeté elvesztett régi jó bírói hírnevét, Craus István vesztett mandátumát, Materna asszony elvesztett hangját és magam is elvesztett reményeim és ifjuságomat: de hát ezekre nem akad becsületes megtaláló, mert ha megtalálná is, megtartja inkább magának. Csak elvesztett köszvényét nem reklamálna senki: pedig hála Istennek, elegenden vannak itt ilyen karvallottak is, vajjon én is közéjük tartozom-e, azt csak novemberben fogom megtudni.

Augusztus elseje óta magyar színészek vannak Pöstyénben, a Nyitrán jól ismert Mezei Béla társulata. Megnéztem a „János vitéz”, melyet eddig még nem láttam. A társulat tőle telhetőleg jól játszott, csak a „diszletek” nagyon disztelenek voltak. Egy zöldes fakóra, piszkosra számtalanszor áztatott lepedő képezte a tündérországának kék tavát. Hát persze a szegény Mezei arról nem tehet, hogy ilyen kék tó van Pöstyénben. Kaposvárról csak nem hozhat magával kék tavat a Vág partjára. Azonkívül a villamos világítás is egyszerre felmondotta a szolgálatot, úgy hogy olyan sötét lett a színházban, hogy a közönség a francia király-kisasszonyt nem tudta megkülönböztetni Bagó parasztleánytól. Egyébként augusztusban meg fogja érezni Mezei társulata, hogy a német színészek és különféle itt járt kóklerek már leszedték előttük a tejfelt.

Átsétálok Bankára. A komp mellett egy nagyobb esónakban mintegy husz személy hölgy és gavallér ül, egy másik kisebb kísérel csolnakban pedig egy cigány banda foglal helyet, mely fejünkint és óránkint egy pengő forintért végig muzsikálják őket a pöstyéni Vágon. Igen jó ötlet rendezni velencei éjszakát fényes nappal.

A komp mellett egy csomó leány fürdik, különböző színű fürdő kosztumban. A sok tarka ruha eszembe juttatja a nympha thermalist, mint a nagyváradi püspök fürdőben vagy Hévízen láttam. Annyi sok leányt alig látni más magyar fürdőben, mint itt. A szenvedő apát, mamát, nagy-nénit rendesen leány kíséri, mint bizalmas apó, akik aztán a Vágnak hullámaiban keresnek kárpótlást az egyhangu apoláért. A fürdőház peremén egy érsekújvári barátom két kis leánykaja kötelen evickél a vízben, mint egy cernaszálra felakasztott cserebogár. Valaki elnevezte őket arany halacszkáknak.

No hiszen szép halacszkák maguk, mondám nekik másnap, mikor istrángot kell derekukra kötni, hogy bele ne fulladjanak a Vágba!

De már egy napra rá nagybüszkén hirdeti az egyik, hogy hét méter hosszú kötélen uszík, s másnap amint az ablakon át meglát, az asztalra vágja a kanalat, sugárzó arccal kirepül az utcára ez örvendetes szavakkal: „Bácsi már szabaduszó vagyok!”

Felteszi, hogy az engem érdekel. S ha felteszi, jól teszi, mert ki nem osztóznék szívesen egy gyermek ártatlan örömeiben. Levelező.

Iskolai értesítők.

A nyitrai izr. hitközségi népiskola értesítője. Közli: Stark Samu ig.-tanító.

Első sorban kegyeletes szavakkal emlékezik meg az iskola nagy jötevőjéről p. Engel Józsefről, majd behatóbb jelentést tesz a lefolyt év mozzanatairól. Különösen kiemeljük, hogy az egész értesítőből kitűnik, hogy a vallásos érület fejlesztésére kiváló gondot fordítottak, mi által kimutatták, hogy nemcsak tanítani, hanem nevelni is tudnak s ez a helyes út, mert nevelés vallásosság nélkül — abszurdum és sajnos, ezt követi igen sok állami tanító, amint ezt uton ut felén tapasztaljuk. A ruházási egylet ez idén is szépen működött, 846 korona 25 fillért fordítottak felruházására. Azonban ki kell jelentenünk, hogy a gyermekek túl vannak terhelve a sok tanulással, az I. osztálynak 27 a VI. osztálynak 33 órája van hetenkint, ez sok, borzasztó megterhelése az ifjú elméknek, a törvény 1868. XXXVIII. tc. 52 §-a) legfőbb 25 órát enged meg. Ezen túlterhelés származik onnan, hogy mint az értesítő 11-ik oldalán olvassuk, a héber olvasást már első osztályban tanulják heti 6 órában, magyar olvasást heti 5 órában, egyszerre tanulnak kétféle betűket, ami borzasztó nehézség lehet, hozzá véve azt, hogy mint olvassuk ugyancsak a 11-ik oldalán csak a II. osztályban kezdik a betűket és hangzókat megnevezni („Héber betűk hangzó megnevezése Szótárolás”). A ki a keleti nyelvet tá-

nulta, mint e sorok írója, az méltányolni fogja, hogy a túlterhelés valóban sok. Ezt paedagogiai szempontból írjuk, ezen túlterhelést a tantestület is belátta és tanácskozmányaiban azt javasolja, hogy — első osztályban a bibliafordítás elhagyandó, — sok könyv nélkül betanulandó ismeret van, — didaktikai szempontból kifolyásolandó a negyedik osztálynak bő tananyaga, és azért egyik másik osztályban a hittani tárgyakból bukottak száma igen nagy, pl. a III. fiú osztályban. A tanító testület kimutatásában nem eléggé világos, ki hol tanít, ha tárgyak szerint tanítanak, legjobb úgy szerkeszteni, mint a gymnasiumi tanároknál van. A tanulók száma 557, ezekből helybéli 498, vidéki 59.

A nyitrai államilag segélyezett községi iparos és kereskedő tanonciskola értesítője. Közli: Bieliczky Elek, igazgató.

Ha valahol úgy mindenesetre az ipariskolai tantestületre alkalmazhatnók azt a régi latin közmondást: „A kit az istenek gyűlölték, tanítótá tettek”. Igen sok a baj ezekkel a fiúkkal, saját tapasztalatomból mondhatom, hisz egyideig tanítójuk voltam, mert odahaza minden szerep jut ki neki osztályrésztül, otthon ellemondani fel, mert rövidesen elbánnak vele, azért pajzán jókedvét az iskola falai között önti ki, másrészt pedig hallja uton utfélen azon társadalmi rend felforgatására célzó beszédeket, melyek már tanoncaink békejét is megbontják. De ezek dacára is helybéli ipariskolánk teljesen megfelelt hivatásának, a taneredmény ritkítja párját, a fegyelem kintű, és ami fő, el nem mulasztják a vallásoktatást, mely az élet nehéz küzdelmeiben vigasza és támasza lesz, — ez pedig az iskola derek igazgatójának Bieliczky Elek urnak érdeme. Sajnos, hogy e küzdelemben a mesterek részéről nagy közönyösséggel találkozik, de így munkája annál több elismerést érdemel. Az értesítő elparentálja Egry Pétert kegyeletes szavakkal, beszámol az ifjusági könyvtárról, a tantestület változásairól és elősorolja a szorgalmas megjutalmazott tanulókat. A taneredmény kielégítőnek mondható, a teli tanfolyam magaviseletén meglátszik, hogy az elhíntett socialdemokrata eszmék romboló hatással voltak ezen ifjakra. Járt az iskolába 321 iparos, és 78 kereskedő, ezen kereskedőkből 62 mőzes-vallású volt. Jövő évre szóló értesítés zárja be az értesítőt.

Ujdonságok.

Gróf Batthyány Vilmos dr. coadjutor püspök úr ő méltósága Gleichenbergbe utazott édes anyja látogatására.

Személyi hírek. *Nemcsék* Ferenc prépost-kanonok varasdi furdözéséből a hét folyamán haza érkezett. — *Kottesovszky* Alajos Máriahegyi lelkesz Carlsbadból megérkezett. — *Dr. Ligeti* Ernő, balassa-gyarmati törvényszéki bíró, *Reidner* József helybéli birtokos veje, ki 6 heti szabadságát városunkban töltötte f. hó 10-én székhelyére utazott. — *Dr. Franciscy* Lajos, papnöveldéi tanár és lelkiigazgató hosszabb körútra külföldre utazott.

Eljegyzés. Czeglédi István, kir. segéd tanfelügyelő, aki évek előtt helyettes tanár volt a nyitrai főgimnáziumnál, jegyet váltott Szepes- szombaton Papp Jolán kisasszonnyal, állami óvónővel.

Kinevezés. *Geszt* Ágoston nyitrai főgymnasiumi tornatanítót a vallás és közoktatásügyi minster jelen állomáshelyén a X. fizetésosztály 3-ik fokozatába tornatanítótá nevezte ki.

Árvaszéki ügyek. Az árvaszék alelnöke Dr. Klobusiczky Géza benyújtotta nyugdíjazás iránti kérvényét, ennek folytán a vármegye főispánja Csemniczky Géza árvaszéki ülnököt megbízta az alelnöki teendőkkel, és az így megüresedett ülnöki állást Dr. Szathmáry István megyei aljegyzővel töltötték be.

Igazságügyi kinevezés. A m. kir. igazságügyminiszter a nyitrai kir. törvényszék területére vizsgálóbíróul *dr. Tejfalusy Béla* kir. törvényszéki bírót rendelte ki.

Áthelyezés. Bessenyei Géza nyitrai adóellenőr Galánthára helyeztetett át adótárnokká történt kinevezetése folytán, helyébe adóellenőrnek Kiss József I. oszt. ellenőr jön Temesvárról.

Helyettes érseki vikárius. Dr. Rajner Lajos praelatus-kanonok esztergomi vikárius tudvalevőleg nagy betegnek fekszik, de állapota jobbra fordul. Hogy tehát ne történjen fennakadás a folyó ügyek intézésében azért a hercegprimás úr ő Eminentíája helyettes vikáriusnak Vezinger Károly esztergomi praelatus kanonok urat nevezte ki.

Tanügyi kinevezés. A vallás és közoktatásügyi miniszter Ábrahám Gerő okl. polgári iskolai tanárt és Grabler Vilma okl. polg. iskolai tanítónőt a nagytapolcsányi állami polgári iskolához helyettes tanító minőségben kinevezte.

Templom felavatás. A pöstyéni ág. ev. templomot amely közel a zsinagóghoz vau építve f. hó 6-án Baltik Frigyes superintendens avatta fel, a fölavatáson megjelentek a hatóságok, és sokan a környékről. A fölavatás után magyar német, majd tót istentisztelet volt. Délután 2 órakor 150 terítékű bankett volt, melyen számos fölköszöntő hangzott el. A vendégek a késő délutáni órákig maradtak együtt.

Katholikus nagygyűlés. Október 8—11-én kath. nagygyűlés lesz Budapesten, főszűlyt fektetnek a szakosztályok üléseire, amelyek hivatalos szakelőadások nem lesznek, hanem minden fontos kath. kérdés tárgyalás alá kerülhet. Azért ha neki indítványt akar tenni, azt a kath. egyesületek országos szövetségénél jelentse be. E javaslatok a gyűlés előtt nyomtatásban is meg fognak jelenni.

Szent István ünnepe Bécsben. Bécsi honfitársaink különös kegyelettel szokták Szent István király napját megünnepelni. Ez alkalommal a kapucinusok templomában magyar szentbeszéddel egybekötött ünnepélyes istentisztelet tartanak, melyen az udvari méltóságok, ő felsége személye körüli magyar miniszterium, a köztös állami hivatalok magyar tagjai, a magyar testőrség, a bécsi magyar egyesület szemet kápráztató díszben jelennek meg. Ez idén 10 órakor kezdődik a magyar szentbeszéd, melyet Rott Nándor dr. udvari káplán és augustinumi lelki igazgató fog tartani s utána *Bjelik Imre* pápai főpap s tábori konzisztórium igazgató fényes assistenciával misét mond. — *Bjelik Imre* ur egyházmegyénk papja, aki szép hírnevet hozott megyénkbe, irodalmilag is működött s nehéz hivatása körében miúdig megfelelt, azért a jelen alkalommal is őt melegen üdvözzöljük.

Thuróczy Vilmos képviselőjelöltje. A fővárosi lapokból tudjuk, azt a szenzációs hírt, hogy Horák Edét, volt esztergomegy-házmegyei papot, aki az egyházmegyéből elbocsátatott, Fiumében százezer koronát érő ekszerek ellopása miatt körözi a rendőrség, sőt Szokolcán, ahova menekült, már el is fogták. A szerencsétlen fiatalember az 1901. választások alatt nem kis szerepet játszott vármegyénkben. A szabadelvű párt felfogadta őt, hogy izzgasson a papság ellen a galgöci kerületben, hol a neppárt oly erősen állott, hogy győzött is két egymásután következő alkalommal, egyszer Gagern báróval, máskor Meszlényi Pál neppárti jelölttel. Horák Ede a liberalizmusba szedült papoknak típusa lett, úgy hogy azokat ma is *horák-oknak* hívják sokhelyütt. A nyitrai szabadelvű párt méltóságos vezére még tovább ment az átpártolt papnak jutalmazásában. Felleptették őt szabadelvű képviselő jelöltnek 1901-ben Szokolcán dr. Csernoch János, a neppárt jeles tagja ellen. Ez a Horák előbb káplánja volt dr. Csernoch János urnak az esztergomi bazilika plébánosának. Főnöke távollétében, midőn az Karlsbadban üdült, tolvajkulcsal kinyitotta dr. Csernoch wertheim-szekerényét és abból több ezer koronára szóló takarékpénztári könyvecskét ellopott. Dr. Csernoch ur volt annyi tekintettel az állás iránt, hogy nem tett ellene feljelentést, csak egyszerűen elcsapta és ügyének elintézését egyházi bíróságra bízta. Ez alatt áttették Pöstyénbe, míg ügye eldőlt, s itt a megyei szabadelvűpárt elragadtatva viselt dolgain, megfogadta liberális kortesnek. Esztergomban kvalifikációt szerzett reá. Az egyházmegyei hatóság megbotránkozva viseikedésén áttette Korompará, de ekkor teljesen megtagadta az engedelmességet és ez időtől fogva beállott valóságos *horák-nak*, a szabad-

elvű papok mintaképének. Szokolcán, szülőföldjén, kocsmát nyitott, és a méltóságos főispán ur jóvoltából ugyanott felleptették szabadelvű „programmal”. No lám, és még azt mondják, hogy a főispán ur ellensége a papságnak! — A megyei szabadelvű pártnak ezen teljesen méltó kandidátusa azonban csak négyszáz és egynehány szavazatot kapott a zsidók és megyei tisztviselők részéről. Mikor csütörtökön Szokolcán elfogták, amint a vonatból kilépett, a lapok nem írják, vajjon régi párthívei fogadták-e az állomáson szeretett képviselő jelöltjüket. Nyilván várakozó állápontra helyezkedtek most, mint a nyitrai liberálisok.

Mikor e napokban kiadta ellene a budapesti főkapitány az elfogatási parancsot, aggódtunk, hogy nem kerül meg, s a vármegyei szabadelvű pártnak nem lesz alkalmas jelöltje esetleges jövőendő választások számára. Most már hűvösön van, s ha a liberalizmus következetes, még meg is választhatják valamely biztos vármegyei kerületben. — Még csak annyit jegyzünk meg, hogy Horák nem pap, annálkevésbé „tolvajkáplán”, mint a lapok hozták, évek óta megszakadt minden kapocs közte és az egyházmegye között, semmiféle egyházi címtárban neve nem fordul elő: s így tekintve eltörülhetetlen papi jellegét, legfőkébb — „liberális papnak” nevezhető. A szaadelvűséggel kacérokodó, vagy kacérokodott *horák-ok* most épülhetnek Horák Edének példáján.

A nyitrai megyei gazdasági egyesület igazgató-valasztmánya folyó évi augusztus hó 18-án pénteken d. e. 9 órakor Nyitra saját helyiségében (Kossuth-tér 3. b.) ülést tart.

Jutalmazás. A magyar földhitelintézet a községi falkola kezelő tanítók részére a gyümölcsfa tenyésztés körül szerzett érdemeik jutalmazására 1905. évre kitűzött 23 díj közül az egyik 200 koronás díjat Uherkovits Sándor egbelli tanítónak ítélte oda.

Megkeresztelkedés. *Verő* Ferenc joghallgató meggyőződését követve elhagyta ősei izraelita vallását és f. hó 12-én fölvetta a kereszttség szentségét. A keresztelési aktust dr. *Bobok* József apátkanonok úr végezte a helybéli segédlelkészek assistentiája mellett a piaristák templomában, a keresztapai tisztelet *Polónyi* Géza orsz. képviselő viselte. A bátor ifjú meggyőződés sugallta cselekedetét nagy számú közönség nézte végig, kik között többeket láttunk helybéli izraelitáink közül is.

A trencsényi áll. felső leányiskola igazgatójára dr. Vajda Gyula szegedi állami felsőbb leányiskolai tanár neveztetett ki, s ennek helyébe megy Szegedre Travnik Zsigmond trencsényi áll. felső leányiskolai tanár.

Talált brevarium. Nagytapolcsányban kedden, közel az állomáshoz egy brevarium találtatott, a melyet minden bizonynyal egy átutazó pap vesztett el. A tulajdonosa jelentkezék dr. Zsiska Pál segédlelkész úrnál Nagytapolcsányban.

Ügyes fogás. Hercegh István rendőrfogalmazó igen ügyes fogást csinált. A Braun-fele kávéház kaszírője lakásán valaki betört, és kosmos kézzel fogta a lámpát. A gyuan a kávéházi tűzilegényére esett, kihallgatták őt és kezűjait próbálták, vajjon egyeznek-e a talált nyomokkal, és a dolog sikerült, minek alapján letartóztatták és az ügyesség fogházába kísérték.

Uj magyar szent beszéd. A katolikus egyház mindig azon volt, hogy Krisztus igéit a nép által értett nyelven adja elő s mihelyt a nép nyelve körülmények folytán megváltozott az Isten igéjének a nyelve is változásokon ment keresztül. Ennek fényes példáját látjuk Nyitra. Valamikor Nyitra nem volt német szent beszéd, de midőn német lakosság vándorolt be Nyitára a ferencrendiek német szónoklatot is tartottak, de miután a hannover németek beolvadtak a magyarságba, a német szent beszédet a tavalyi év folyamán beszüntették. A Mária-hegyen is szokott volt tartatni augusztus 15-én magyar és tót szent beszéd mellett német praedicatio, de mivel oly csekély hallgatósága volt, azért Kottesovszky Alajos máriahegyi lelkesz ur a német szent beszédet beszüntette s helyette *magyar szent beszéd* lesz kiint a szabad ég alatt, e hely egy táblával jelezve lesz.

Színészet Pöstyénben. A nyitrai színi kerület Mezei féle társulat augusztus 1-étől a pöstyényi nyári színházban előadásokat rendez. A „*János Vitéz*” szépen sikerült, a közön-ég eléggé megtöltötte a színházat, de már a „*Koldus diák*” előadásán összesen 77 hallgató vett részt, ami borzasztó lehangoltságot kelthet a színészekben.

25 éves papi jubileum. Krasznayánszky Károly, a trencsényi piarista rendház főnöke e napokban ünnepelte 25 éves jubileumát. A ház-főnök ur e szép napjára megjelentek ott Vargha szegedi prépost, dr. Zoltvány Iván, pannonhalmi főiskolai tanár, Gily Ede esp., Czeizel Antal plébános és még a trencsényi világi intelligencia köréből. Az isteni tisztelet után ebédet a jubilaust lelkes felkészítőkben üdvözölték.

Telefon a püspöki várban. Sokan hangoztatták régen azt a kívánságot, jó lenne telefon összeköttetést létesíteni a püspöki residentiával. Nagy kényelmére van egy a nagyközönségnek, mint pedig a városba érkező papságnak, hogy kisebb ügyeiket telefonon is elintézhetik, vagy legalább megtudják, hogy egyik-másik ur otthon van-e és megvannak kimelve a farszto hegyi úttól. A telefon a püspöki előszobában lesz elhelyezve, és már f. hó 15-étől kezdve fog működni. Ha majd idővel a telefonhálózat a vidékre is kiterjesztetik, akkor fogják érezni annak áldásos voltát.

Jézus szent szive szobra Pöstyén türedőben. Vasárnap f. hó 6-án nagy ünnepe volt Pöstyén furdőnek. Ekkor áldották meg Jézus Szive szobrát. A hívek részéről ez valóságos hitvallás volt, mert ugyanebben az időben volt az evangélikusok imaházának felavatása. Az egész község népe ünnepi díszben vonult föl e magasztos, lelekemelő ünnepélyre. A felszentelésre maga Pongrácz Adolf gróf, pápai praelatus, vágújhegyi prépost jött el, a ki a megáldást végezte nagy fényes segédlettel. A szobrot a plebániától nagy körmenettel a templomba vitték, a hol a megáldatás megtörtént. A szentelés után a prépost ur alkalmi szent beszédet mondott a híveknek Jézus szent Sziveről, kifejtve annak áldásait. Az ünnepi nagy misét Praznovszky József pöstyéni plébános tartotta. Az ünnepély fényét emelte a kegyúr gróf Erdődy Ferenc és a helybeli intelligencia jelenléte.

Elfeledett szobor. A törvényszéki palota előtt felállítandó Szűz Mária szobrára újabban adakoztak: Sinkovits nővérek 2 kor. M. J. 10 k., N. N. Ürmény 5 k., „Szegény betegünk és kegyes jötevőnk folyógyógyulásáért“ 6 k., N. N. 1 kor., Hozzáadva lapunk aug. 32-iki számában feltüntetett 1028 kor. 43 fillérhez, az összeg kitesz 1052 kor. 43 fillért. Isten fizesse meg!

A verbói vizsgálat megkezdése alkalmával történt, hogy a petíciót visszavonták, lapunkban szóva tettük az ügyet verbói tudósítónk értesítési alapján. Ezeket Dr. Markovics Gyula úr magára sértőknek találta, s nyilatkozott. Újabban ismét fölkereste szerkesztőségünket levelével, melynek egyik pontja szerint ezeket mondja: „Egy nagy köszönettel tartozom Önöknek és ez az, hogy az egész petíció ügyet épen támadásuk folytán népgyűléseken a választók plénuma elé viszem, s ha oda fognak nyilatkozni, hogy ők a petíció fenntartását kívánják, akkor tényleg a petíciót fenntartjuk...“

Gonosz anya. Filó Franciska 21 éves téglagyári munkásnő e hó 3-án Nyitra-Ujlakon egy leánygyermekét szült. Szegényében gyermekét megfojtotta, majd szétvagdalta és a földken szétdobálta, így akadtak a húsdarabokra a kutyák, az egyik a gyermek fejét, másik a karját marcangolta. Kutattak a dolog után és a nyomok után ráakadtak a gonosz anyára, aki borzalmas tettet beismerte, vasárnap reggel szállították a helybeli ügyészeg börtönébe.

Megvadult tehén. Megrendítő szerencsétlenség történt folyó hó 11-én városunkban tartott marhavásár alkalmával. Platsek József, téglagyári felügyelő tehenet eladási szándékkal a vásárra vitte. Amde mivel nem akadt vevője, a tehenet egy 12 éves fiú által haza küldte. A fiú utközben megehevén, a tehen vezető köteleit derekára kötötte, és elővette kenyerét, hogy azt elfogyassa. Időközben azonban a tehen ismeretlen okból megvadult és egy hatalmas zökkenéssel a fiút derekára kötött kötelénel fogva levegőbe kapta, majd a földre teperve oly súlyosan összeöklelte, hogy a szerencsétlen gyermek néhány pillanat alatt iszonyú fájdalmak közt meghalt.

A „Kis Magyar-Alföld“ című érsekújvári hetilap, miután kiadója Pálinkás J. Géza érsekújvári nyomdász két inasával nem volt képes a lapot úgy kiállítani, amint hogy azt ma minden előfizető méltán megkívánhatja, sok bosszantó sajtóhiba, a tördelesnél egész sorok fölcserélése és kihagyása folytán értelemzavaró dolgok fordultak elő, azért a szerkesztők ajánlott levelben felmondták a szerződést és lapjukat Huszár István ur könyvnyomdájában nyomatják.

A nagyapolcsányi kath. legényegyesület 1905. évi augusztus hó 15-én, (a helyi bucsu napján) saját pénztára javára az egyesület helyiségeiben műkedvelői előadással kapcsolatos zártkörű táncmulatságot rendez. Kezdeté este 8 órakor. Belépti díj: Családjegy 2 kor., személyjegy 1 kor. Az ünnepély műsora a következő: 1. Az öngyilkos. Vig monológ Gabányi Árpádtól. Előadja: Miskolczy János e. r. t. 2. Egy baleset. Páros jelenet; írta: Gabányi Árpád. Előadja: Czápay Ilka és Szomolányi Ferenc e. r. t. 3. Férjhez menjek? Tréfás magánjelenet Hovay Hugótól. Előadja: Palkovits Valika. 4. A gyors eljegyzés. Vigjáték egy felvonásban. Irta: James Payn, fordította Mihályi Hugo. Szereplő személyek: Hocker Károly író Miskolczy János e. r. t. — Meedy Katie Miskolczy Lujza. — Szolga Ribánszky Imre.

Pöstyén furdót a lapunkhoz érkezett és augusztus 9-én lezárt utolsó névjegyzék szerint ez idén összesen 6022 vendeg látogatta. Nyitráról ott vannak Poppelka János családjával, Felsner Jónásné; Érsekújvárról: Tiszó János főgimn. tanár nejevel, ifj. Dubrovay János, dr. Jászai Rezső debreceni piarista igazgató, továbbá megfordult ott dr. Jung János váci felszentelt püspök, dr. Dudek János és dr. Cserenyey István Nyitráról.

A lipótszentmiklósi választásról egy beavatott egyéniségtől azon vármegyénket is érdeklő meglepő hírt vesszük, hogy Lányi miniszter egy lutheranus lelkészt küldött a Stodola párthoz azon megbizással, hogy ha a nemzeti-égi jelölt vissza lép akkor 1) a fogságban levő Valásek János és Veszelovszky Ferenc volt képviselők szabadon bocsáttatnak; 2) a Valásek ellen hamis eskü miatt indított vádat elejtik, 3) 100,000 koronát adnak a tót nemzetiségeknek párt célokra, 4) Stodola Emilnek megfelelő hivatalt adnak, vagy rendjelle fogják ajánlani. — A nemzetiségiek ezt nem fogadták el, s így a százezer koronát Lányi más módon iparkodott értékesíteni. Az első választás eredménye ilyen volt: Lányi 1347, Stodola 1449, Thuránszky 191; a pótválasztásé: Lányi 1578, Stodola 1545. Látszik, hogy óriási erőfeszítést tett mindkét párt.

Iskolák figyelmébe. A vallás- és közoktatásügyi miniszter eltiltotta az iskolákban a drótkapcsos írófüzetek használatát. A füzetek összetartására szolgáló sodronykapocs igen gyorsan megrozsdásodik s az iskolás fiúk könnyen vermezgeztet kaphatnak tőle. Helyes intézkedés.

Telefon Nagytapolcsányban. Egyes megyékben minden község összevan vonva telefontal, minálunk egyelőre csak a nagyobb központokat vonják össze, így Galgócon létesült telefon, és aug. elseje óta Nagytapolcsányba is be van vezetve. Eddig van 14 állomása, Nyitra díjmentesen beszélhet Tapolcsányval, akár Galgóccal. Az állomások névjegyzékét a nyitrai telefon előfizetői a napokban kappják.

Óvakodjunk a golyóktól. A cs. és kir. 28-ik gyalog dandár Kajszától a Pleska hegy felé 1905. aug. 30-án reggeli 6 órától delutáni 2 óráig éles töltenyekkel harszerű lögyakorlatot fog tartani. A lakosság figyelemzetjük, hogy a fenti időben a vázlaton feltüntetett veszélyeztetett területet kerülje el.

A tardoskedi kath. „Egyleti ház“ fölavatása f. hó 20-án lesz, mely alkalmával a következő ünnepek lesznek: 1) D. e. 9 órakor ünnepi sz. mise. 2) Közvetlenül a szent mise után az egyleti ház megáldása; ezzel kapcsolatosan a Kath. Kör 10 éves fönállásának megünneplése. 3) Delután 1 órakor társas ebéd a Kath. Egyleti Ház nagytermében, melyben hölgyek is résztvesznek. Teríték ára ital nélkül 3 kor. A társas ebédet résztvenni szándékozók felkérhetnek, hogy augusztus hó 16-ig az egylet elnökségénél (plebánián) jelentkezni sziveskedjenek. 4) Este 7 órakor műkedvelő színelőadás. Színter kerül Csepreghy Ferenc „Sárga csikó“ c. népszínműve. Előadja az ifjúsági egyesület tagjai. Szereplők: Bakaj András, jómódu parasztagazda Balogh István, Erzsike, a leánya Vanya Vilma, Csorba Márton, csikós gazda Szőgyényi Lajos,

Agnes, a felesége Vanya Katalin, Laci, a fiuk Balog Mátyas, Gelecséri, pusztabíró Vanya István, Peti, a fia Kollár Vince, Harasztos, kántor Csányi Vince, Boltos Icig Berta Pál, Csárdás gazda a Hólyagosban Bence József, Bogár Imre, betyár Meszáros Vince, Gazsi, sánta, Bagó vak koldusok Balog István és Balog Vince, Böske, főzőasszony Tóth Rózi, Keckésné Vanya Viktória, Trezsi, szolgáló Tóth Ilona, Pista, Bakaj szolgálja Kele János, Hegedűs, Bögös, Klarinetos. Kontrás, cigányok Balog Mihály, Vincze Pál, Juhász Géza és Balog Ltbőr — Belépti díj 60 fillér.

Öngyilkos törvényszéki bíró. Aranyosmaróthról jelentik, hogy Hazay Gyula törvényszéki bíró gyógyíthatatlan betegsége miatt öngyilkos lett f. hó 8-án. Már régóta búskomor volt s az utolsó hetekben lázasan dolgozott azon, hogy családja ügyeit teljesen rendezze. Nehogy ha meghal, özvegyet és egy kis árváját rendezetlen viszonyok között hagyja hátra. Barátai ismerték ezt a törekvést és bármint megatottással nézték miként dolgozik azon, hogy halála előtt ezt a célt elérhesse, nem hitték, hogy szenvedési dacára is az öngyilkosság eszméjével foglalkozik. F. hó 8-án azonban Hazay, aki különben általános tiszteletnek és szeretetnek örvendett és bírótársai között is rendkívül kedvelt volt, szíven lötte magát és azonnal meghalt.

Viharok mindenfelé. A mult vasárnap este felé óriási porfelhő lepte el nemcsak városunkat, hanem az egész vidéket. Más napokon az ember fel 8-ig is olvas, de 6 óratájban már oly sötétség keletkezett a porfelhőtől, hogy az emberek lámpát gyújtani voltak kénytelenek. Erre óriási szelvihar keletkezett, mely több helyen a fiatal fácskákat ketté törte, az öreg fák koronáit több helyen megrongálta alaposan. Erre jótékony eső esett, a mely a földet kissé megnedvesítette.

A furtang netovábbja. A Szombathelyi Ujság mult heti számában „Fiatallítás“ címen közölte a következőket. Hát bizony ez is megtörtént. Nem ugyan elaggott embernek adták vissza deli ifjúságát, erre meg nem tudunk példát, de szarvasmarhákat elég nagy buzgalommal ifjított egy a keleti találékony faj közül való ember a mult heti országos vásár alkalmával a Hungaria istállójában. Az ifjító művész nagy szakértelemmel kurtította meg a már hosszabb életű tehenek görbe szarvait s eltüntetve azokról a világra hozott bornyuk jeleit olyan peckésre kihegyezte a szarvakat, hogy az avatatlan szem alig egy évesnek nézte a már négy-ötösör elbornyazott tehenet. Egy-két ráspolyozással a fogakon is elvegezte művészetét, aztán beült a Hungaria éttermébe és nyugodtan ebédelve elmondta, hogy ez neki hivatala, amiért a Hauser-cégtől rendes fizetése van. Kiváncsiak vagyunk reá, vajjon a rendőrség az ilyen közönséges csalást csak üzleti fogásnak minősíti-e?

Halál vadászat közben. Kuttiból írják, hogy Csár község határában, Létaffy Gyula kuttii földbirtokos vadászterületén nagy vadászat volt f. hó 5-én. Háromtagu társaság indult el vadászatra: a házigazda, Pallavicini Sándor őrgrof és Barocco L. báró, egy olasz magnás. Fogoly-lesre indultak és öt hajtó verte fel a vidéket. Pallavicini Sándor célba vett egy foglyot, de oly szerencsétlenül lőtt, hogy Kralovics János vadórt találta el, s a szegény ember haldoklott, mikor bevitték a kórházba. Kralovics családos ember, öt gyermeke van.

Zarandoklat Nagy-Mária-Czelbe. Egy személyre szóló jegy ára: Nyitráról: II. osztály 30 kor., III. osztály 18 kor., — Érsekújvárról: II. osztály 30 kor., III. osztály 18 kor., — Vág-Sellyéről: II. oszt., 25 kor., 60 fill., III. oszt., 15 kor., — Galgóce-Lipótvárról: II. oszt., 26 k., III. osztály 15 kor., 40 fill., — Pöstyénből: II. oszt., 27 kor., 40 fill., III. oszt., 16 kor., 40 fill., — Pozsonyból: II. oszt., 20 kor., III. oszt., 12 k., Kocsik ára Lilienfeldről Mária-Czelbe és vissza Lilienfeldre: egy Landauer-ülés 16 kor., egy omnibus-ülés 8 kor., A zarandoklat iránt érdeklődő t. közönségnek szives tudomására adatik, hogy a társaság szabadon minden vasuti kedvezmény és igazolvány nélkül rendes személyvonattal közönséges menetárat mellett utazik. Ha azonban a zarandoklatban résztvevő búcsusok száma 400-ra emelkednek, amire tekintve a nagy érdeklődést, ez időn van kilátás, akkor a társaság azon kedvezményben részesül, hogy egy külön vonat fog rendelkezésre készen állani és a fent kitett árak is jelentékenyen módosulnak, vagyis búcsusok tetemesen olcsóbb áron utazhatnak; sőt mi több: ez esetben még Mária-Taferl látogatása is kilátásba helyeztetik. A zarandoklatban részt vehetnek magyarok, tótok és németek egyaránt. Minden búcsus

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szabadalmazott viharmentes

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs III., Haupstr. 120.
(saját házában.)
Kívánatra ingyen próba, mintakönyv prospektus.

Kronsteiner-féle új zománcozott **Homlokzat-festéke** hatóságilag védve. Ötven különböző minta, vízzel keverhető, mosható, viharmentes, tűzálló, zománcozott, csak egyszerű mázolás. Jobb, mint az olajfesték. Ezek során szállítja es. és kir. uradalmak, katonai- és civilintézmények, vasutaknak stb. **Minden résztvevő kiállításon első díjjal jutalmazva.** Legelőcsőbb festék homlokzatokra, belterületre, különösen iskolák, kórházak, templomok, kaszárnyákhoz stb. és mindenféle más tárgyhöz. **Egy négyzetméter ára 5 fillér.** Meglepő eredmény. **Homlokzat-festék** viharmentes, mészben oldható, 49 minta olajfestékkel azonos. Kígr.-ja **24 fillértől** feljebb. 14-15

Egy intelligens nő

ki a gazdaság és háztartás minden ágában jártas, plebániára házvezetőnőnek ajánlkozik. Címe megtudható lapunk kiadóhivatalában.

Szülők figyelmébe.

Piarista utca 29. szám alatt jó házból való gymnasiumi tanulók ellátásra felvételtnek. Bővebbet a Szerkesztőségben.

Birtok bérbeadandó

300 hold szántóföld és rét, 20 pere Trecsén-Baántól. Bővebb értesítés a Szerkesztőségben kapható.

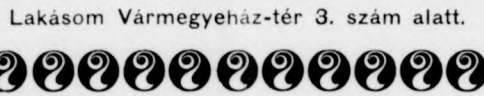
Zene és ének tanulók figyelmébe!

Alulírott **vonó, fuvó, zongora és cimbalom** hangszerekre és énekre pontosan és alaposan felelősség mellett tanítok lakásomon óránként 1 korona díj fizetése mellett. — Kívánatra házhoz is járok, és zongorahangolást is elfogadok.

Pártfogást kér mély tisztelettel

Mihály Károly,

zene-tanár Nyitrán.

HIRDETMÉNYEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ részére jutányosan felvétetnek a kiadóhivatalban.

Alapított 1869-ben.

Nyitrai Népbank mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben; előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra; elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban; felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti kainitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23-24% kénsavas káli tartalommal, *** ** *

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74-76% kénsavas káli tartalommal, *** ** *

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra) továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket**, azonkívül

Rézgálicot (98-99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban szállit a

„HUNGÁRIA“ mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.